Projekt indeksacji małżeństw wielkopolskich

Pomysł zindeksowania dziewiętnastowiecznych akt ślubów z metryk wielkopolskich narodził się w roku 2000. Punktem wyjścia były doświadczenia wielu osób z kręgów Polonii amerykańskiej, które w jednym punkcie były do siebie bardzo podobne: otóż po opuszczeniu Poznańskiego, emigranci zazwyczaj nie podawali już w kraju osiedlenia nazwy miejscowości swego pochodzenia. W aktach dotyczących podróży (listy pasażerów, listy imigrantów z Ellis Island), jak też w późniejszych ich dokumentach wytworzonych już w Ameryce, powtarzał się natomiast lakoniczny zapis „Posen" na oznaczenie miejsca pochodzenia. Oznaczało to oczywiście prowincję poznańską Królestwa Pruskiego (w polskiej historiografii mówimy o Wielkim Księstwie Poznańskim), jednak od wielu już dziesięcioleci Amerykanie poszukujący swych przodków na pierwszym etapie swych badań nieodmiennie zakładają, że ich rodzina pochodzi z Poznania, gdyż niemieckie określenie na to miasto i prowincję było identyczne. Jak można się spodziewać, bardzo niewielu z nich odnajduje przodków w którejś z parafii miejskich, gdyż ogromna większość osób, o których mowa w istocie urodziła się gdzieś na terenie prowincji, a więc mniej więcej na obszarze Wielkopolski, czyli dość sporego regionu naszego kraju. W praktyce zatem zapis „Posen" w dokumentach oznacza konieczność poszukiwania igły w stogu siana, gdyż obszar prowincji poznańskiej obejmował w II połowie XIX wieku (okres najintensywniejszego wychodźstwa) ponad 500 parafii katolickich i około 200 ewangelickich.

W tej sytuacji zindeksowanie małżeństw jawiło się jako możliwy do wykonania sposób rozwiązania problemu. Od początku zdawaliśmy sobie sprawę, że jest to zadanie o ogromnej skali, ale alternatywą jest przeszukiwanie akt na ślepo przez setki, jeśli nie tysiące ludzi. Ukierunkowanie ich pracy na spisanie ślubów z poszczególnych parafii dawało natomiast szansę stworzenia bazy danych, w której można by

później z łatwością ustalić miejscowość pochodzenia każdej konkretnej pary małżeńskiej.

Projekt początkowo rozwijał się dość powoli, poprzez kontakty z list dyskusyjnych, w oparciu o pracę nielicznej grupy ochotników, głównie z grona Polonii. Pracowali oni w bibliotekach Kościoła Mormonów z mikrofilmami, na których zapisano obraz oryginalnych ksiąg metrykalnych z Wielkopolski. Informacja o projekcie zataczała stopniowo coraz szersze kręgi, zaś stworzenie w roku 2006 dostępnej w internecie wyszukiwarki (co jest zasługą Macieja Głowiaka) spowodowało, iż zaczęło przybywać osób, którym istotnie powiodło się odnalezienie miejsca pochodzenia rodziny. Często dołączali oni do grona indeksujących. Od tego czasu bierze również udział w projekcie coraz liczniejsza grupa ochotników z kraju, dzięki czemu, jak można się łatwo domyślić, znacząco poprawiła się jakość sporządzanych indeksów. W chwili obecnej baza danych obejmuje już niemal 30% wszystkich katolickich małżeństw zawartych na terenie Księstwa w latach 1835-1884 (są to podstawowe ramy czasowe projektu), jak też 12% małżeństw ewangelickich.

Wobec tak dużego sukcesu projektu, mierzonego zarówno ogromnym materiałem zgromadzonym w bazie danych (pod koniec września 2007 r. ok. 165.000 zapisów), jak też wielką liczbą osób, które odnalazły dzięki owej bazie brakujące związki rodzinne, wypada wyrazić nadzieję, że w ciągu kilku lat wspólnymi siłami doprowadzimy zadanie do końca, indeksując cały dostępny materiał wielkopolskich akt ślubów. Potrzeba do tego jeszcze liczniejszych ochotników, którzy wezmą na siebie spisanie ślubów z poszczególnych parafii. Zachęcam wszystkich chcących pomóc do kontaktu.

dr Łukasz Bielecki
bielecki@man.poznan.pl
Strona Projektu:
http://bindweed.man.poznan.pl/~bielecki/search.php